

Due to the great consternation caused by the arrest of father Hlinka¹ we kindly request the publication of the facts concerning this case. The prevailing opinion in America is that father Hlinka is unjustly persecuted. The absence of definite reports relative to this matter is the cause of great uneasiness of those even who are most loyal to the cause of the Czechoslovak republic. Many are of the opinion that father Hlinka has fallen out of favor with Czechoslovak government mainly for insisting upon autonomy of Slovakia as embodied in the Pittsburgh dohoda between President Masaryk and the Slovak representative. Kindly inform us at your earliest convenience.^c

Rev. John Kubasek, president, Roman Catholic Slovak Federation of America; Rev. Stephen Krasula, secretary, Roman Catholic Slovak Federation of America.²

TELEGRAM

ANM, f. Edvard Beneš, k. 46/385. Originál došlého telegramu, nalepená telegrafní páska.

- a – Adresováno: T. G. Masaryk, prest Czechoslovakie, Prague.
- b – Datum určeno na základě razítka na telegramu, které dokládá přijetí v Praze 19. 11. 1919.
- c – Překlad: S ohledem na konsternaci způsobenou zatčením otce Hlinky laskavě žádáme publikování faktů o celém případě. Převládající názor v Americe je takový, že otec Hlinka je nespravedlivě perzekvován. Absence pravdivých zpráv týkajících se celého případu způsobuje velkou nejistotu dokonce i u těch, kdož jsou zcela lojální k věci Československé republiky. Mnozí jsou toho názoru, že otec Hlinka upadl v nemilost u československé vlády jen protože trval na uskutečnění autonomie Slovenska, jak byla zakotvena v Pittsburské dohodě mezi prezidentem Masarykem a slovenskými představiteli. Laskavě nás informujte co nejdříve jak jen to bude možné.
- 1 – Viz pozn. č. 2 k dok. č. 29.
- 2 – V Národní knihovně v Praze je uložen drobný tisk nazvaný *An Open Letter to Thomas G. Masaryk, president of Czechoslovakia* podepsaný řadou představitelů amerických Slováků, který reaguje na kritický otevřený dopis, jež Masarykovi předtím adresovali John B. Pastorak a Andrew Pavlis jménem organizace Slovak Catholic Federation in America. Na rozdíl od zmíněné kritiky se tento tisk vyslovuje pochvalně o politice nové republiky a osobně T. G. Masaryka vůči Slovákům. Srov. NK ČR, sign. T 172683.

1.

Musíme se připravovat na eventuální napadení ze strany Maďarů. O vojenské části konferoval jsem s ministrem vojenství a Macharem,¹ aby totiž armáda byla nejen dobře

vyzbrojena, ale aby vojsko mohlo býti spokojeno. Aby mělo v pořádku prádlo a boty. Kasárny v pořádku (rozbitá okna atd.); aby se postupně připravovala zásoba uhlí pro lokomotivy atd.

2.

Ať generál Mittelhauser dá vyšetřit zprávu o napadení ze strany maďarské. Zpráva se dá do Prahy a pak se odsud pošle protest maďarské vládě, Sir Clerkovi a do Paříže. Z naší strany naprostá loajálnost, nepřekračování hranic atd.

3.

Odsud se oznámí že Národní shromáždění už přijalo rozhodnutí nejvyšší pařížské rady o hranicích. To musí být vůči Maďarům náležitě zdůrazněno. Dnes čtu v listech, že Sir Clerk nové vládě doporučil šetření hranic, ale že připojil: „pokud nebudou definitivně stanoveny“.² To se nemůže týkat nás, protože hranice se Slovenskem byly definitivně stanoveny a právě proto jsme je Národním shromážděním už definitivně přijali.

4.

Fakt, že Friedrich³ na Slovensko posílá bolševiky, musí býti náležitě využit. Dr. Štěpánek dá o tom zprávu.

5.

Pomýšlet na to, jestli by do Paříže neměl jet referent dr. Štěpánek a jiní, aby mohli čelit maďarské komisi.

6.

Snad se dá uveřejnit Ap[p]onyiho žádost, kterou podal ministru Šrobárovi.⁴ Dorozumět se s dr. Štěpánkem, resp. dr. Benešem.

7.

Dobrou statistiku školství ihned do Paříže:

- a) Kolik bylo zřízeno slovenských škol. Přitom zdůraznit fakt, jak právě Ap[p]onyi a jiní školství slovenské potlačovali.
- b) Statistiku maďarského školství; kolik totiž je škol maďarských, zejména také poučení o bratislavské univerzitě a jiných vysokoškolských ústavech (akademiích, právnických, báňských atd.)
- c) Statistika německých škol a zdůraznění, že jsme vzkřísili německé školství.

8.

Vyvrácení memoranda Jehličkova.⁵ Z obsahu je vidno, že je ve službách maďarských; kdo je Jehlička a kdo Knosk. Zdůraznit, že nemají za sebou nikoho, vidět z toho, když Hlinka byl zavřen, že se na Slovensku nikdo nebouřil, jen v Ružomberku shluk jeho lidí, jejichž charakter náležitě vynikl tím, že rabovali. Nebyla to ani politická demonstrace.

9.

Maďari v Paříži budou zdůrazňovat historické právo pro Slovensko a dále, že přirozené hranice vyžadují sloučení Slovenska s Maďarskem. Proti tomu zdůraznit etnografický argument. Kdyby Slovensko bylo s Maďarií, bude přes 2 miliony Slováků pod maďarským jhem. Naopak je jen asi půl milionu Maďarů na Slovensku a ti nejsou potlačeni. Za každých okolností je spravedlnější, aby se podřídilo půl milionu dvěma milionům.

10.

Maďari budou ukazovat, že bez Slovenska nemohou existovat. To není pravda. Švýcaři jsou mnohem chudší země, nemají uhlí a nemají železa, a přece mají velký průmysl. Maďarsko je země bohatá svou půdou, a tudíž si úplně stačí. Dunaj slouží Maďarům jako ostatním národům.

11.

Maďari velmi žádají dunajskou federaci. Proti tomu my zdůrazňujeme, že nechceme žádné staré Rakousko a Uhersko v nové formě, ale jsme ochotni dohodnout se o hospodářských a zejména železničních (tarifních) výhodách, aby obchod a tranzit všemožně byl usnadněn.

12.

Co nejdříve musí být v pořádku naše zastoupení v Budapešti.

Koloděje 25. XI. 1919

DOPIS - INSTRUKCE

SNA, f. V. Šrobár, inv. č. 596, k. 8. Originál, strojopis.

- 1 - Ministrem národní obrany byl národní socialista Václav Klofáč. Josef Svatopluk Machar byl generálním inspektorem československé armády.
- 2 - Definitivní hranice stanovila mírová smlouva s Maďarskem ze 4. 6. 1920.
- 3 - István Friedrich (1883-1958), maďarský ministerský předseda od 6. srpna do 16. listopadu 1919.
- 4 - Apponyiho žádost se nepodařilo dohledat.
- 5 - Míněno je „Memorandum pro mírovou konferenci“ (ve francouzštině), které vypracoval František Jehlička. Viz pozn. č. 2 k dok. č. 29.